

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

1 päivänä joulukuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Sosiaalipolitiikka — Direktiivi 2000/78/EY — Yhdenvertainen kohtelu työssä ja ammatissa — 1–3 artikla — Kaikenlaisen vammaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltä — Sen selvittäminen, onko kyse vammaisuudesta — Pitkäaikaisen ruumiillisen, henkisen, älyllisen tai aisteihin liittyvän vamman käsite — Euroopan unionin perusoikeuskirja — 3, 15, 21, 30, 31, 34 ja 35 artikla — Sellaisen työntekijän irtisanominen, joka on toistaiseksi kansallisessa oikeudessa tarkoitettulla tavalla tilapäisesti työkyvytön

Asiassa C-395/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Juzgado de lo Social n° 33 de Barcelona (Barcelonan työtuomioistuim nro 33, Espanja) on esittänyt 14.7.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 22.7.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Mohamed Daouidi

vastaaan

Bootes Plus SL,

Fondo de Garantía Salarial ja

Ministerio Fiscal,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan (esittelevä tuomari) ja D. Šváby,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Mohamed Daouidi, edustajanaan G. Pérez Palomares, abogado,

— Ministerio Fiscal, edustajanaan A. C. Andrade Ortiz,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään A. Gavela Llopis,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

- Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues, D. Colas ja R. Coesme,
- Euroopan komissio, asiamiehinään D. Martin ja N. Ruiz García,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.5.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 3 ja 15 artiklan, 21 artiklan 1 kohdan, 30 ja 31 artiklan, 34 artiklan 1 kohdan ja 35 artiklan sekä yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/78/EY (EYVL 2000, L 303, s. 16) 1–3 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat Mohamed Daouidi yhtäältä ja Bootes Plus SL -niminen yritys, Fondo de Garantía Salarial (palkkaturvalaitos, Espanja) ja Ministerio Fiscal (syyttäjäviranomainen, Espanja) toisaalta ja jossa on kyse Daouidin irtisanomisesta tilanteesta, jossa hän oli toistaiseksi kansallisessa oikeudessa tarkoitettulla tavalla tilapäisesti työkyvytön.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

- 3 Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen, joka hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 26.11.2009 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2010/48/EY (EUVL 2010, L 23, s. 35; jäljempänä YK:n yleissopimus), johdanto-osan e perustelukappaleessa määrätään seuraavaa:

”[Sopimuspuolet] ovat tietoisia siitä, että vammaisuus on kehittyvä käsite ja että vammaisuus on seurausta sellaisesta vuorovaikutuksesta vammaisten henkilöiden ja asenteista ja ympäristöstä johtuvien esteiden välillä, joka estää näiden henkilöiden täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisen yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.”

- 4 Yleissopimuksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Tarkoitus”, määrätään seuraavaa:

”Tämän yleissopimuksen tarkoituksena on edistää, suojella ja taata kaikille vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden synnynnäisen arvon kunnioittamista.

Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.”

- 5 Yleissopimuksen 2 artiklan otsikko on ”Määritelmät”, ja sen kolmannessa kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Syrjintä vammaisuuden perusteella’ tarkoittaa vammaisuuteen perustuvaa erottelua, syrjäyttämistä tai rajoittamista, jonka tarkoituksena tai vaikutuksena on heikentää tai mitätöidä kaikkien ihmisoikeuksien ja perusvapauksien tunnustamista, nauttimista tai käyttämistä yhdenvertaisesti muiden kanssa politiikan, talouden, sosiaaliturvan, kulttuurin tai yksilön oikeuksien alalla tai muulla alalla. Se sisältää kaikki syrjinnän muodot, kohtuullisen mukauttamisen epääminen mukaan lukien.”

Unionin oikeus

6 Direktiivin 2000/78 johdanto-osan 11, 12, 15 ja 31 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(11) Uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään taikka sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä voi haitata Euroopan yhteisön perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamista, etenkin korkean työllisyysasteen ja sosiaalisen suojelun korkean tason saavuttamista, elintason ja elämänlaadun kohottamista, taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja solidaarisuutta sekä henkilöiden vapaata liikkuvuutta.

(12) Koko yhteisössä olisi kiellettävä tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluva kaikenlainen uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään taikka sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva välitön tai välillinen syrjintä. – –

– –

(15) Niiden tosiseikkojen arviointi, joiden perusteella voidaan päätellä välittömän tai välillisen syrjinnän olemassaolo, on kansallisen tuomioistuimen tai muun toimivaltaisen elimen tehtävä kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä noudatettavien sääntöjen mukaisesti. Näissä säännöissä voidaan määrätä erityisesti välillisen syrjinnän toteamisesta mitä tahansa keinoa käyttäen, tilastotiedot mukaan lukien.

– –

(31) Todistustaakkaa koskevia sääntöjä on mukautettava niissä tapauksissa, jolloin on ilmeistä, että kyseessä on syrjintätapaus, ja kun yhdenvertaisen kohtelun periaatteen tehokas soveltaminen edellyttää, että todistustaakan on siirryttävä vastaajalle, kun tällaisesta syrjinnästä on annettu näyttö. Vastaajan tehtävänä ei kuitenkaan ole näyttää, että kantaja tunnustaa tiettyä uskontoa, hänellä on tiettyjä vakaumuksia, tietty vamma, hän on tietyn ikäinen tai edustaa tiettyä sukupuolista suuntautumista.”

7 Direktiivin 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Tarkoitus”, säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tarkoituksena on luoda yleiset puitteet uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiselle työssä ja ammatissa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa.”

8 Direktiivin 2 artiklan, jonka otsikko on ”Syrjinnän käsite”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä direktiivissä ’yhdenvertaisen kohtelun periaatteella’ tarkoitetaan, ettei minkäänlaista 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan perustuvaa välitöntä tai välillistä syrjintää saa esiintyä.

2. Sovellettaessa 1 kohtaa:

a) välittömänä syrjintänä pidetään sitä, että henkilöä kohdellaan jonkin 1 artiklassa tarkoitetun seikan perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta kohdellaan, on kohdeltu tai voitaisiin kohdella vertailukelpoisessa tilanteessa;

b) välillisenä syrjintänä pidetään sitä, että näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa henkilöt näiden tietyn uskonnon tai vakaumuksen, tietyn vamman, tietyn iän tai tietyn sukupuolisen suuntautumisen perusteella erityisen epäedulliseen asemaan muihin henkilöihin nähden, paitsi jos

- i) kyseisellä säännöksellä, perusteella tai käytännöllä on puolueettomasti perusteltavissa oleva oikeutettu tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia, tai jos
- ii) työnantaja tai henkilö tai järjestö, johon tätä direktiiviä sovelletaan, on kansallisen lainsäädännön nojalla velvollinen toteuttamaan vammaisia koskevia 5 artiklaan sisältyvien periaatteiden mukaisia aiheellisia toimenpiteitä tällaisesta säännöksestä, perusteesta tai käytännöstä aiheutuvien haittojen poistamiseksi.”

9 Direktiivin 3 artiklan otsikko on ”Soveltamisala”, ja sen 1 kohdan c alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Yhteisölle annetun toimivallan puitteissa tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin henkilöihin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, julkisyhteisöt mukaan lukien, kun kyseessä on:

--

c) työolot ja -ehdot, myös irtisanominen ja palkka --”

10 Direktiivin 2000/78 10 artiklan otsikko on ”Todistustaakka”, ja sen 1, 2 ja 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet kansallisen oikeudenkäyttöjärjestelmänsä mukaisesti sen varmistamiseksi, että kun henkilö, joka katsoo kärsineensä vääryyttä sen vuoksi, että häneen ei ole sovellettu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, esittää tuomioistuimessa tai muussa toimivaltaisessa viranomaisessa tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa tapahtuneen välitöntä tai välillistä syrjintää, vastaajan on näytettävä toteen, että yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ei ole rikottu.

2. Mitä 1 kohdassa säädetään, ei estä jäsenvaltioita ottamasta käyttöön todistelua koskevia sääntöjä, jotka ovat kantajalle edullisempia.

--

5. Jäsenvaltio[t] voivat olla soveltamatta 1 kohtaa menettelyihin, joissa tuomioistuimen tai toimivaltaisen elimen tehtävänä on selvittää tosiseikat.”

Espanjan oikeus

11 Perustuslain 9 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Julkisen vallan tehtävänä on luoda edellytykset sille, että yksilö ja henkilöryhmät, joihin yksilö kuuluu, voivat tosiasiallisesti ja tehokkaasti käyttää oikeuttaan yksilön vapauteen ja yhdenvertaiseen kohteluun, poistaa esteet, jotka estävät yksilöllisen kehittymisen tai rajoittavat tätä, ja tarjota kaikille kansalaisille mahdollisuus osallistua poliittiseen, taloudelliseen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.”

12 Perustuslain 14 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Espanjan kansalaiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, eikä syntyperään, rotuun, sukupuoleen, uskuntoon, mielipiteeseen eikä mihinkään muuhun henkilökohtaiseen tai yhteiskunnalliseen tilanteeseen tai asemaan perustuva syrjintä ole sallittua.”

13 Perustuslain 15 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jokaisella on oikeus elämään ja ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen. Ketään ei saa minkäänlaisessa tilanteessa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla. Kuolemanrangaistus on poistettu, lukuun ottamatta sota-aikaa varten annetuissa sotilasrikosoikeuden säännöksissä säädettyjä seuraamuksia.”

14 Työntekijöiden asemasta annetun lain uudelleen laaditun toisinnon hyväksymisestä 24.3.1995 annetun kuninkaan asetuksen 1/1995 (Real Decreto Legislativo 1/1995 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores; BOE nro 75, 29.3.1995, s. 9654; jäljempänä työntekijöiden asemasta annettu laki), sellaisena kuin se oli voimassa pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä, 55 §:n 3–6 momentissa säädetään seuraavaa:

”3. Irtisanominen on joko laillinen, perusteeton tai mitätön.

4. Irtisanominen katsotaan lailliseksi, kun työnantajan irtisanomisilmoituksessa yksilöimä laiminlyönti on näytetty toteen. Se on perusteeton, ellei tilanne ole tämä, tai silloin, kun tämän pykälän 1 momentissa säädettyjä muotovaatimuksia ei ole noudatettu.

5. Irtisanominen, joka perustuu perustuslaissa tai laissa kiellettyyn syrjintään tai työntekijöille taattujen perusoikeuksien tai -vapauksien loukkaamiseen, on mitätön. – –

6. Mitättömän irtisanomisen johdosta työntekijä on otettava välittömästi takaisin palvelukseen ja hänelle on suoritettava maksamatta jääneet palkat.”

15 Työntekijöiden asemasta annetun lain 56 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kun irtisanominen todetaan perusteettomaksi, työnantajan on viiden päivän kuluessa tuomion tiedoksiannosta joko otettava työntekijä takaisin palvelukseensa tai maksettava työntekijälle korvaus, jonka suuruus vastaa 33 päivän palkkaa kultakin työssäolovuodelta, jolloin alle vuoden pituiset työskentelykaudet otetaan huomioon työskentelykuukausien määrää vastaavana suhteellisenä osuutena, ja korvaus voi olla korkeintaan 24 kuukausipalkkaa. Jos työnantaja valitsee korvauksen maksamisen, työ sopimuksen katsotaan päättyneen viimeisenä tosiasiallisena työpäivänä.”

16 Lainkäytöstä työ- ja sosiaalioikeuteen liittyvissä asioissa 10.10.2011 annetun lain 36/2011 (Ley 36/2011 reguladora de la jurisdicción social; BOE nro 245, 11.10.2011, s. 106584) 96 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Menettelyissä, joissa kantajan väitteiden perusteella voidaan katsoa olevan perusteltua syytä epäillä sukupuoleen, sukupuoliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään, häirintään tai muuhun perusoikeuden tai kansalaisvapauden loukkaamiseen perustuvaa syrjintää, vastaajan on esitettävä toteutetuille toimenpiteille ja niiden oikeasuhteisuudelle objektiiviset ja loogiset perustelut, joista on riittävä näyttö.”

17 Tämän lain 108 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Tuomioistuin toteaa tuomiolauselmassa irtisanomisen lailliseksi, perusteettomaksi tai mitättömäksi.

Irtisanominen katsotaan lailliseksi, kun työnantajan irtisanomisilmoituksessa väittämä laiminlyönti on näytetty toteen. Päinvastaisessa tapauksessa tai tilanteessa, jossa [työntekijöiden asemasta annetun lain] 55 §:n 1 momentissa asetettuja muotovaatimuksia ei ole noudatettu, irtisanomista pidetään perusteettomana.

--

2. Irtisanominen, joka johtuu perustuslaissa tai laissa kielletystä syrjäntäperusteesta tai työntekijän perusoikeuksien ja kansalaisvapauksien loukkaamisesta, on mitätön.

--”

18 Lain 110 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos irtisanominen todetaan perusteettomaksi, työnantaja veloitetaan ottamaan työntekijä takaisin palvelukseensa samoin ehdoin kuin ennen irtisanomista ja maksamaan [työntekijöiden asemasta annetun lain] 56 §:n 2 momentissa tarkoitettut, oikeudenkäyntimenettelyn ajalta kertyneet palkat tai valintansa mukaan maksamaan korvauksen, jonka suuruus vahvistetaan [kyseisen lain] 56 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti --”

19 Lain 113 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jos irtisanominen todetaan mitättömäksi, työnantaja veloitetaan ottamaan työntekijä välittömästi takaisin palvelukseen ja suorittamaan tälle maksamatta jääneet palkat. --”

20 Lain 36/2011 181 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kun asian käsittelyssä on osoitettu olevan indisioita, joiden perusteella voidaan katsoa, että jotakin perusoikeutta tai kansalaisvapautta on loukattu, vastaajan on esitettävä toteutetuille toimenpiteille ja niiden oikeasuhteisuudelle objektiiviset ja loogiset perustelut, joista on riittävä näyttö.”

21 Vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sosiaalisesta integroitumisesta annetun lain uudelleen laaditun toisinnon hyväksymisestä 29.11.2013 annetun kuninkaan asetuksen (Real Decreto Legislativo 1/2013 por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social; BOE nro 289, 3.12.2013, s. 95635) 2 §:ssä on seuraavat määritelmät:

”_ _

a) vammaisuus: tilanne, jossa henkilöllä on pitkäaikainen toimintarajoite, joka vuorovaikutuksessa erilaisten muiden esteiden kanssa voi estää häntä osallistumasta täysimääräisesti ja tehokkaasti yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.

--

c) välitön syrjäntä: tilanne, jossa vammaista henkilöä kohdellaan hänen vammansa perusteella tai siitä johtuvasta syystä epäsuotuisammin kuin jotakin toista henkilöä vastaavassa tilanteessa.

d) välillinen syrjäntä: tilanne, jossa näennäisesti puolueeton laki tai asetus, yleisesti sovellettavan tai yksittäisen sopimuksen ehto, yksipuolinen päätös, peruste tai käytäntö taikka ympäristö, tuote tai palvelu voi aiheuttaa jollekin henkilölle muihin nähden erityistä haittaa vamman perusteella tai siitä johtuvasta syystä, paitsi jos se on objektiivisesti tarkasteltuna legitiimin tavoitteen mukainen ja jos kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

--”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 22 Bootes Plus otti 17.4.2014 Daouidin palvelukseensa keittiöapulaiseksi erääseen Barcelonassa (Espanja) sijaitsevan hotellin ravintoloista.
- 23 Daouidi ja Bootes Plus tekivät ravintolan työmäärän kasvun perusteella kolmeksi kuukaudeksi sopimuksen tilapäisestä työsuhteesta, jossa viikkotyöajaksi vahvistettiin 20 tuntia. Sopimuksessa määrättiin 30 päivän mittaisesta koeajasta. Daouidi ja Bootes Plus sopivat 1.7.2014 tämän osa-aikaisen työ sopimuksen muuttamisesta kokoaikaiseksi työ sopimukseksi, jossa työaika on 40 tuntia viikossa.
- 24 Daouidin työ sopimusta jatkettiin 15.7.2014 yhdeksällä kuukaudella ja se määrättiin päättyväksi 16.4.2015. Keittiöpäällikkö puolsi sopimuksen jatkamista; hän oli myös hyväksynyt Daouidin osa-aikaisen sopimuksen muuttamisen kokoaikaiseksi.
- 25 Daouidi liukastui 3.10.2014 työ paikkansa ravintolan keittiön lattialla. Hänen vasen kyynärpänsä meni sijoiltaan, ja se jouduttiin kipsaamaan. Daouidi pani samana päivänä vireille menettelyn tilapäisen työ kyvyttö myytensä toteamiseksi.
- 26 Kaksi viikkoa työ tapaturman jälkeen keittiöpäällikkö otti yhteyttä Daouidiin tiedustellakseen hänen vointiaan ja kertoi olevansa huolissaan tilanteen pitkittymisestä. Daouidi vastasi hänelle, ettei välitön työhön palaaminen ollut mahdollista.
- 27 Daouidi sai 26.11.2014 ollessaan edelleen tilapäisesti työ kyvytön Bootes Plusilta ilmoituksen työntekijän laiminlyöntiin perustuvasta irtisanomisesta, jossa todettiin seuraavaa:

”Joudumme valitettavasti ilmoittamaan, että olemme päättäneet katsoa työ suhteenne yrityksessä päättyneeksi ja irtisanoa teidät välittömästi tästä päivästä lukien. Päätös johtuu siitä, etteivät yrityksen asettamat odotukset ole täyttyneet, eivätkä suorituksenne ole vastanneet sitä, mitä yritys pitää asianmukaisena työ tehtävienne hoitamiseksi. Nämä seikat johtavat irtisanomiseen [työntekijöiden asemasta annetun lain] nojalla.”

- 28 Daouidi nosti 23.12.2014 Juzgado de lo Social n° 33 de Barcelonassa (Barcelonan työ tuomioistuim nro 33, Espanja) kanteen, jossa hän vaati ensisijaisesti irtisanomisen toteamista lain 36/2011 108 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla mitättömäksi.
- 29 Kanteessaan Daouidi esitti väitteen siitä, että irtisanomisella oli loukattu hänelle perustuslain 15 §:n mukaan kuuluvaa perusoikeutta ruumiilliseen koskemattomuuteen muun muassa siten, että ravintolan johtaja oli vaatinut häntä palaamaan työhön viikonlopuksi 17.–19.10.2014, mihin hän ei kyennyt. Lisäksi hän esitti väitteen siitä, että irtisanominen on syrjivä siksi, että sen todellisena syynä on hänen työ tapaturmastaan johtuva tilapäinen työ kyvyttö myys, ja muun muassa vielä että häneen pitäisi soveltaa direktiivissä 2000/78 ja 11.4.2013 annetussa tuomiossa HK Danmark (C-335/11 ja C-337/11, EU:C:2013:222) omaksuttua vammaisuuden käsitettä.
- 30 Toissijaisesti Daouidi vaati mainittua tuomioistuinta toteamaan hänen irtisanomisensa lain 36/2011 108 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla perusteettomaksi.
- 31 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että asiassa on tuotu esiin riittävä määrä tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan katsoa, että vaikka Daouidin irtisanominen vaikuttaa näennäisesti ja muodollisesti laiminlyöntiin perustuvalta seuraamukselta, sen todellisena syynä on Daouidille sattuneesta työ tapaturmasta johtunut työ kyvyttö myys, jonka kestosta ei ole varmuutta.
- 32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Katalonian ylin tuomioistuin, Espanja), Tribunal Supremo (ylin tuomioistuin, Espanja) ja Tribunal Constitucionalin (perustuslakituomioistuin, Espanja) oikeuskäytännön mukaan sairauten ja

työtapaturmasta johtuvaan tilapäiseen työkyvyttömyyteen perustuvaa irtisanomista ei katsota syrjiväksi, minkä vuoksi tällaista irtisanomista ei voida katsoa lain 36/2011 108 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla mitättömäksi.

- 33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin sitä, pitäisikö tällainen irtisanominen katsoa unionin oikeuden vastaiseksi siksi, että sillä loukataan syrjintäkieltoa, oikeutta suojaan perusteetonta irtisanomista vastaan, oikeutta oikeudenmukaisiin ja kohtuullisiin työoloihin ja oikeutta terveyden suojeluun eli oikeuksia, jotka on vahvistettu perusoikeuskirjan 21 artiklan 1 kohdassa, 30 ja 31 artiklassa, 34 artiklan 1 kohdassa ja 35 artiklassa.
- 34 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, voiko pääasiassa olla kyse direktiivissä 2000/78 tarkoitetusta syrjinnästä vammaisuuden perusteella. Aluksi se toteaa, että rajoite, josta Daouidi on kärsinyt kyynärpään mentyä sijoiltaan, on ilmeinen. Se toteaa tarkemmin tämän osalta, että käsiteltävässä asiassa toimitettuna istuntopäivänä, eli kuusi kuukautta Daouidille sattuneen työtapaturman jälkeen, hänen vasen kyynärpänsä oli yhä kipsattuna. Sitten se viittaa siihen, että Daouidin työnantaja oli katsonut, että työkyvyttömyys kesti työnantajan etujen vastaisesti liian kauan, minkä vuoksi rajoitteen pitkäaikaisuutta koskeva edellytys täyttyi. Lopuksi kansallinen tuomioistuin mainitsee vielä siitä, että irtisanomispäätös estää Daouidia osallistumasta täysimääräisesti ja tehokkaasti työelämään samoin edellytyksin kuin muut työntekijät.
- 35 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on niin, että jos Daouidin irtisanominen katsottaisiin tapahtuneeksi unionin oikeudessa taattujen perusoikeuksien vastaisesti, se pitäisi todeta mitättömäksi eikä vain perusteettomaksi.
- 36 Juzgado de lo Social n° 33 de Barcelona on näin ollen päättänyt lykätä asian ratkaisua ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko perusoikeuskirjan 21 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleistä syrjintäkieltoa tulkittava siten, että siinä tarkoitetun kiellon ja suojan piiriin voi kuulua liiketoiminnallinen päätös irtisanoa siihen asti moitteettomana pidetty työntekijä pelkästään hänen työtapaturmasta johtuvan – kestoltaan epävarman – tilapäisen työkyvyttömyytensä vuoksi, kun hän saa sairaanhoitoa ja sosiaaliturvaetuuksia?
- 2) Onko perusoikeuskirjan 30 artiklaa tulkittava siten, että selvästi mielivaltaisesti ja perusteettomasti irtisanotulle työntekijälle annettavan suojan on oltava se suoja, josta kansallisessa lainsäädännössä on säädetty kaikkien perusoikeuksia loukkaavien irtisanomisten varalta?
- 3) Kuuluuko liiketoiminnallinen päätös irtisanoa siihen asti moitteettomana pidetty työntekijä pelkästään hänen työtapaturmasta johtuvan – kestoltaan epävarman – tilapäisen työkyvyttömyytensä vuoksi, kun hän saa sairaanhoitoa ja sosiaaliturvaetuuksia, perusoikeuskirjan 3, 15 ja 31 artiklan, 34 artiklan 1 kohdan ja 35 artiklan 1 kohdan (jonkin, joidenkin tai kaikkien niistä) soveltamisalaan?
- 4) Mikäli kolmeen edelliseen kysymykseen (tai johonkin niistä) vastataan myöntävästi ja päätöksen irtisanoa siihen asti moitteettomana pidetty työntekijä pelkästään hänen työtapaturmasta johtuvan – kestoltaan epävarman – tilapäisen työkyvyttömyytensä vuoksi, kun hän saa sairaanhoitoa ja sosiaaliturvaetuuksia, tulkitaan kuuluvan perusoikeuskirjan jonkin tai joidenkin artiklojen soveltamisalaan, voiko kansallinen tuomioistuin soveltaa niitä ratkaistakseen yksityisten välisen oikeusriidan, jos katsotaan – sen mukaan, onko kyse ’oikeudesta’ vai ’periaatteesta’ –, että niillä on horisontaalinen vaikutus tai että asiassa on sovellettava ’yhdenmukaisen tulkinnan periaatetta’?

- 5) Siltä varalta, että neljään edelliseen kysymykseen vastataan kieltävästi, kuuluuko direktiivin 2000/78 1, 2 ja 3 artiklassa tarkoitettuna syrjintäperusteena vammaisuuteen perustuvan välittömän syrjinnän käsitteeseen liiketoiminnallinen päätös irtisanoa siihen asti moitteettomana pidetty työntekijä pelkästään hänen työtapaturmasta johtuvan – kestoltaan epävarman – tilapäisen työkyvyttömyytensä vuoksi?”

Viides kysymys

- 37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa viidennellä kysymyksellään, joka on tutkittava ensiksi, vastauksen itse asiassa siihen, onko direktiiviä 2000/78 tulkittava siten, että pelkästään se, että henkilö on työtapaturman vuoksi toistaiseksi kansallisessa oikeudessa tarkoitettulla tavalla tilapäisesti työkyvytön, merkitsee, että henkilön työkykyyn kohdistuva rajoite voidaan katsoa ”pitkäaikaiseksi” direktiivissä käytetyssä vammaisuuden käsitteessä tarkoitettulla tavalla.
- 38 Todettakoon aluksi, että – kuten direktiivin 2000/78 1 artiklasta käy ilmi – direktiivillä on tarkoitus luoda yleiset puitteet syrjinnän torjumiselle työssä ja ammatissa, kun kyseessä on jokin tässä artiklassa tarkoitettu syrjintäperuste, kuten vammaisuus. Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti direktiiviä sovelletaan unionille annetun toimivallan puitteissa kaikkiin henkilöihin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, muun muassa silloin, kun kyseessä on irtisanominen.
- 39 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa käsiteltävässä tapauksessa tietää, kuuluuko Daouidin, joka irtisanottiin hänen ollessaan toistaiseksi kansallisessa oikeudessa tarkoitettulla tavalla tilapäisesti työkyvyttömänä, terveydentila direktiivissä tarkoitettuna vammaisuuden käsitteen alaan.
- 40 Tässä yhteydessä on muistettava, että unioni on hyväksynyt vammaisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen päätöksellä 2010/48. Yleissopimuksen määräyksistä on siis tullut erottamaton osa unionin oikeusjärjestystä sopimuksen voimaantulosta alkaen (ks. tuomio 18.3.2014, Z, C-363/12, EU:C:2014:159, 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Mainitun päätöksen liitteeseen II otetusta lisäyksestä ilmenee lisäksi, että itsenäisen elämisen ja sosiaalisen osallisuuden, työn ja työllistymisen alalla direktiivi 2000/78 on yksi niistä unionin säädöksistä, jotka koskevat YK:n yleissopimuksella säänneltyjä kysymyksiä.
- 41 Tästä seuraa, että mainittuun yleissopimukseen voidaan vedota sovellettaessa kyseistä direktiiviä, jota on mahdollisuuksien mukaan tulkittava tämän yleissopimuksen mukaisesti (ks. tuomio 11.4.2013, HK Danmark, C-335/11 ja C-337/11, EU:C:2013:222, 32 kohta ja tuomio 18.3.2014, Z, C-363/12, EU:C:2014:159, 75 kohta).
- 42 Tästä syystä unionin tuomioistuin on YK:n yleissopimuksen ratifioinnin jälkeen katsonut, että direktiivin 2000/78 mukaisen vammaisuuden käsitteen on ymmärrettävä tarkoittavan muun muassa fyysisistä, henkisistä tai psyykkisistä vaurioista johtuvaa pitkäaikaista rajoitetta, joka vuorovaikutuksessa erilaisten muiden esteiden kanssa voi estää asianomaisen henkilön täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisen työelämään yhdenvertaisesti muiden työntekijöiden kanssa (ks. tuomio 11.4.2013, HK Danmark, C-335/11 ja C-337/11, EU:C:2013:222, 38 kohta; tuomio 18.3.2014, Z, C-363/12, EU:C:2014:159, 76 kohta ja tuomio 18.12.2014, FOA, C-354/13, EU:C:2014:2463, 53 kohta).
- 43 Direktiivin 5 artiklassa käytettyä ilmaisua ”vammainen” on tämän johdosta tulkittava siten, että sen alaan kuuluvat kaikki henkilöt, joilla on edellä 42 kohdassa muotoiltua määritelmää vastaava vamma (tuomio 4.7.2013, komissio v. Italia, C-312/11, ei julkaistu, EU:C:2013:446, 57 kohta).
- 44 Lisäksi on todettava, että kyseessä oleva direktiivi kattaa muun muassa tapaturmasta johtuvat vammat (ks. vastaavasti tuomio 11.4.2013, HK Danmark, C-335/11 ja C-337/11, EU:C:2013:222, 40 kohta).

- 45 Jos siis näin ollen tapaturmasta aiheutuu ruumiillisista, henkisistä tai psyykkisistä vaurioista johtuva rajoite, joka vuorovaikutuksessa erilaisten muiden esteiden kanssa voi estää asianomaisen henkilön täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisen työelämään yhdenvertaisesti muiden työntekijöiden kanssa, ja jos rajoite on pitkäaikainen, se voi kuulua direktiivissä 2000/78 tarkoitetun vammaisuuden käsitteen alaan (ks. analogisesti tuomio 11.4.2013, HK Danmark, C-335/11 ja C-337/11, EU:C:2013:222, 41 kohta).
- 46 Käsiteltävässä tapauksessa ennakkoratkaisupyyntöstä käy ilmi, että Daouidille on sattunut työtapaturma, hänen vasen kyynärpänsä on mennyt sijoiltaan ja se on täytynyt kipsata. Todettakoon, että tällainen fyysinen tila voi periaatteessa korjaantua.
- 47 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että pääasiassa toimitetussa suullisessa käsittelyssä, eli noin kuusi kuukautta kyseisen työtapaturman jälkeen, Daouidin kyynärpää oli yhä kipsattuna; hän ei siis ollut kykenevä suorittamaan työtehtäviään.
- 48 Näin ollen on selvää, että Daouidin työkykyyn kohdistuu ruumiillisesta vauriosta aiheutunut rajoite. Sen ratkaisemiseksi, voidaanko Daouidi katsoa direktiivissä 2000/78 tarkoitetulla tavalla vammaiseksi ja kuuluuko hän näin ollen direktiivin soveltamisalaan, on selvítettävä, onko hänen työkykynsä kohdistuva rajoite, joka vuorovaikutuksessa erilaisten muiden esteiden kanssa voi estää asianomaisen henkilön täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisen työelämään yhdenvertaisesti muiden työntekijöiden kanssa, edellä 42 kohdassa lainatussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla pitkäaikainen.
- 49 YK:n yleissopimuksessa ei ole määritelmää ruumiillisen, henkisen, äyllisen tai aisteihin liittyvän vamman pitkäaikaisuudesta. Direktiivissä 2000/78 ei määritellä vammaisuuden käsitettä, eikä siinä ole mainintaa tässä käsitteessä tarkoitetun, henkilön työkykyyn kohdistuvan rajoitteen pitkäaikaisuudesta.
- 50 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sekä unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen että yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät kuitenkin, että unionin oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen sisältönsä ja ulottuvuutensa määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava kaikkialla unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti ja että tässä tulkinnassa on otettava huomioon säännöksen asiayhteys ja kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu päämäärä (ks. mm. tuomio 18.1.1984, Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, 11 kohta ja tuomio 16.6.2016, Pebros Servizi, C-511/14, EU:C:2016:448, 36 kohta).
- 51 Koska tällaista nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen ei ole, direktiivissä 2000/78 käytetyssä vammaisuuden käsitteessä tarkoitettua henkilön työkykyyn kohdistuvaa pitkäaikaista rajoitetta on siis tulkittava itsenäisenä käsitteenä ja yhtenäisesti.
- 52 Tämän johdosta se, että Daouidiin sovelletaan Espanjan oikeudessa tarkoitettua tilapäistä työkyvyttömyyttä koskevia oikeussääntöjä, ei estä direktiivissä 2000/78 tarkoitetun, hänen työkykynsä kohdistuvan rajoitteen katsomista pitkäaikaiseksi, kun tätä tarkastellaan YK:n yleissopimuksen kannalta.
- 53 Rajoitteen pitkäaikaisuutta on lisäksi tarkasteltava asianomaisen henkilön työkyvyttömyystilanteen kannalta sellaisenaan hetkellä, jolloin häneen kohdistunut syrjiväksi väitetty toimenpide on toteutettu (ks. vastaavasti tuomio 11.7.2006, Chacón Navas, C-13/05, EU:C:2006:456, 29 kohta).
- 54 Kun otetaan huomioon asiayhteys, johon direktiivin 2000/78 1 artikla kuuluu, sekä direktiivin tavoite, on rajoitteen pitkäaikaisuuden käsitteen osalta muistettava, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan merkitys, jonka unionin lainsäätäjä on antanut toimenpiteille, joiden tavoitteena on mukauttaa työolosuhteet vammaisuuden edellyttämällä tavalla, osoittaa, että se on ottanut huomioon tilanteet, joissa osallistuminen työelämään on pitkän aikaa estynyt (ks. tuomio 11.7.2006, Chacón Navas, C-13/05, EU:C:2006:456, 45 kohta).

- 55 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä, onko asianomaisen henkilön työkykyyn kohdistuva rajoite pitkäaikainen vai ei, koska tämän arviointi liittyy ennen muuta tosiseikkoihin.
- 56 Indisiona siitä, että rajoite voidaan katsoa pitkäaikaiseksi, voi olla muun muassa se, että hetkellä, jolloin syrjiväksi väitetty toimenpide toteutettiin, asianomaisen henkilön työkyvyttömyyden päättymishetkeä ei voitu lyhyellä aikavälillä selvästi ennakoida, tai, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 47 kohdassa esittänyt, se, että työkyvyttömyys saattaa pitkittyä huomattavasti ennen asianomaisen henkilön toipumista.
- 57 Selvittäessään sitä, onko asianomaisen henkilön työkykyyn kohdistuva rajoite pitkäaikainen, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tukeuduttava kaikkiin käytettävissään oleviin objektiivisiin seikkoihin, kuten henkilön terveydentilaa koskeviin asiakirjoihin ja todistuksiin, jotka on laadittu sairaanhoitoa ja lääketiedettä koskevien nykytietojen perusteella.
- 58 Siltä varalta, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätyy katsomaan, että Daouidin työkykyyn kohdistuva rajoite on pitkäaikainen, on syytä muistuttaa, että vammaisuuteen perustuva epäedullinen kohtelu on ristiriidassa direktiivissä 2000/78 tarkoitetun suojan kanssa vain siltä osin kuin se on direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua syrjintää (ks. tuomio 11.7.2006, Chacón Navas, C-13/05, EU:C:2006:456, 48 kohta ja tuomio 11.4.2013, HK Danmark, C-335/11 ja C-337/11, EU:C:2013:222, 71 kohta).
- 59 Edellä esitetyn perusteella viidenteen kysymyksen on vastattava, että direktiiviä 2000/78 on tulkittava siten, että
- se, että asianomainen henkilö on työtaturman vuoksi toistaiseksi kansallisessa oikeudessa tarkoitettulla tavalla tilapäisesti työkyvytön, ei sinällään merkitse, että henkilön työkykyyn kohdistuva rajoite voidaan katsoa ”pitkäaikaiseksi” direktiivissä käytetyssä vammaisuuden käsitteessä tarkoitettulla tavalla, kun tätä käsitettä tarkastellaan YK:n yleissopimuksen valossa
 - indisiona siitä, että rajoite voidaan katsoa ”pitkäaikaiseksi”, voi olla muun muassa se, että hetkellä, jolloin syrjiväksi väitetty toimenpide toteutettiin, asianomaisen henkilön työkyvyttömyyden päättymishetkeä ei voitu lyhyellä aikavälillä selvästi ennakoida, tai se, että työkyvyttömyys saattaa pitkittyä huomattavasti ennen asianomaisen henkilön toipumista
 - selvittäessään sitä, onko asianomaisen henkilön työkykyyn kohdistuva rajoite pitkäaikainen, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tukeuduttava kaikkiin käytettävissään oleviin objektiivisiin seikkoihin, kuten henkilön terveydentilaa koskeviin asiakirjoihin ja todistuksiin, jotka on laadittu sairaanhoitoa ja lääketiedettä koskevien nykytietojen perusteella.

Neljä muuta kysymystä

- 60 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen neljässä ensimmäisessä kysymyksessä, jotka on tutkittava yhdessä, on kyse perusoikeuskirjan 3 ja 15 artiklan, 21 artiklan 1 kohdan, 30 ja 31 artiklan, 34 artiklan 1 kohdan sekä 35 artiklan 1 kohdan tulkinnasta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa.
- 61 Tässä yhteydessä on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuin voi SEUT 267 artiklaan perustuvaa ennakkoratkaisupyyntöä käsitellessään tulkita unionin oikeutta ainoastaan sille annetun toimivallan rajoissa (tuomio 27.3.2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, 27 kohta ja määräys 25.2.2016, Aiudapds, C-520/15, ei julkaistu, EU:C:2016:124, 18 kohta).

- 62 Perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa määrätään, että perusoikeuskirjan määräykset koskevat jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun nämä soveltavat unionin oikeutta. SEU 6 artiklan 1 kohdassa ja perusoikeuskirjan 51 artiklan 2 kohdassa määrätään, että perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi kuin se on perussopimuksissa määritelty.
- 63 Niin kuin unionin vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, silloin kun oikeudellinen tilanne ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan, unionin tuomioistuin ei ole toimivaltainen arvioimaan tilannetta, eivätkä perusoikeuskirjan määräykset, joihin mahdollisesti tukeudutaan, sellaisinaan voi perustaa kyseistä toimivaltaa (ks. tuomio 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, 22 kohta ja määräys 25.2.2016, Aiudapds, C-520/15, ei julkaistu, EU:C:2016:124, 20 kohta).
- 64 Tämän osalta on todettava, että pääasian oikeudenkäynnissä ei ole tähän mennessä osoitettu, että siinä kyseessä oleva tilanne kuuluisi jonkin muun kuin perusoikeuskirjassa olevan unionin oikeussäännön soveltamisalaan.
- 65 Kuten viidenteen kysymykseen annetussa vastauksessa todettiin, on niin, että erityisesti silloin kun kyse on direktiivistä 2000/78, se, että henkilö on työtapaturman vuoksi toistaiseksi kansallisessa oikeudessa tarkoitettulla tavalla tilapäisesti työkyvytön, ei sinällään merkitse, että henkilön toimintarajoite voidaan katsoa ”pitkäaikaiseksi” direktiivissä 2000/78 vahvistetussa vammaisuuden käsitteessä tarkoitettulla tavalla.
- 66 Ennakkoratkaisupyynnössä ei myöskään ole esitetty minkäänlaista arviota Daouidin mahdollisesta täydellisestä tai osittaisesta toipumisesta taikka tietoja hänelle tapaturmasta mahdollisesti jäävistä vaurioista tai tapaturman vaikutuksista niiden työtehtävien suorittamiseen, joihin hänet oli palkattu.
- 67 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 52 kohdassa todennut, direktiivin 2000/78 soveltaminen on sidoksissa arviointiin, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tekee nyt käsiteltävässä asiassa annettavan unionin tuomioistuimen tuomion jälkeen, minkä vuoksi pääasiassa kyseessä olevan tilanteen ei ole katsottava kuuluvan tässä oikeudenkäynnin vaiheessa unionin oikeuden soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 27.3.2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, 40 kohta).
- 68 On siis todettava, ettei unionin tuomioistuin ole toimivaltainen vastaamaan neljään ensimmäiseen kysymykseen.

Oikeudenkäyntikulut

- 69 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettua neuvoston direktiiviä 2000/78/EY on tulkittava siten, että

- se, että asianomainen henkilö on työtapaturman vuoksi toistaiseksi kansallisessa oikeudessa tarkoitettulla tavalla tilapäisesti työkyvytön, ei sinällään merkitse, että henkilön työkykyyn kohdistuva rajoite voidaan katsoa ”pitkäaikaiseksi” direktiivissä käytetyssä vammaisuuden käsitteessä tarkoitettulla tavalla, kun tätä käsitettä tarkastellaan vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen, joka hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 26.11.2009 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2010/48/EY, valossa

- indisiona siitä, että rajoite voidaan katsoa ”pitkäaikaiseksi”, voi olla muun muassa se, että hetkellä, jolloin syrjiväksi väitetty toimenpide toteutettiin, asianomaisen henkilön työkyvyttömyyden päättymishetkeä ei voitu lyhyellä aikavälillä selvästi ennakoida, tai se, että työkyvyttömyys saattaa pitkittyä huomattavasti ennen asianomaisen henkilön toipumista
- selvittäessään sitä, onko asianomaisen henkilön työkykyyn kohdistuva rajoite pitkäaikainen, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tukeuduttava kaikkiin käytettävissään oleviin objektiivisiin seikkoihin, kuten henkilön terveydentilaa koskeviin asiakirjoihin ja todistuksiin, jotka on laadittu sairaanhoitoa ja lääketiedettä koskevien nykytietojen perusteella.

Allekirjoitukset